

Davor Pasarić, alfa i omega Kreativnog odjela i Deborah Pustišek Antić, kustosica Muzeja

Priča o vremenskoj kapsuli pripovijeda i priču o Rijeci

Kapsula budi veliko zanimanje iako je riječ o nečemu za što znamo već dugi niz godina. Ona se naime kompletirala krajem prošlog desetljeća, a veliko zanimanje koje je pobudila povezujemo s izložbom »Nepoznati Klimt« kao i svim djelatnostima s njom povezanim, ističe Pustišek Antić

Edi PRODAN
Snimio Sergej
DRECHSLER

Manirom iskusne glumice, ili u najmanju ruku darovite TV voditeljice Ana Rušin Bulić, restauratorica riječkog odjela Hrvatskog restauratorskog zavoda, uvodi nas u priču o radu na uređenju radova Gustava i Ernsta Klimta te Franza Matscha što se nalaze u HNK Ivana pl. Zajca. Idu potom kadrovi u kojima se nalaze skele pomoću koje se dolazi do stropa i slika austrijskih umjetnika, ljudi koji su krajem 19. stoljeća sličnim radovima oslikali mnoga kazališta širom Austro-ugarske, radove znamenitih arhitekata Ferdinanda Fellnera i Hermanna Helmera. Atmosfera i fotografija »teasera« koji smo premijerno i ekskluzivno pogledali u sjedištu Kreativnog odjela, tvrtke smještene u središtu Rijeke, kao i energija s kojom nam je o čitavom projektu pripovijedao njezin vlasnik i glavni autor filma Davor Pasarić, u cjelosti su nam donijeli još jedan razlog, potvrdu čvrstog uvjerenja kako će 2020., riječka »nulta« godina usitnu biti – posebna godina.

– Film zapravo prati čitavu priču o »Zaboravljenom Klimtu«, ne odnosi se samo na restauratorske radove, a polustana forma koju smo odabrali bila je neophodna, ali uistinu i vrlo zahtjevna. No realizirat ćemo je bez problema unutar Kreativnog odjela. Jedina dvojba koju još uvijek nismo razriješili je kad premijerno prikazati film. Učiniti li to uoči otvaranja izložbe ili ga nadopuniti i s tim činom jer bi na taj način postao uistinu zaokružena cjelina, istaknuo nam je Pasarić, vidno uzbuđen ali i zadovoljan što stvara film koji će sasvim sigurno ući u red najviših dosega hrvatske produkcije dokumentarnih filmova.

Multimedijalni projekt

Riječ je naime o projektu, izložbi »Nepoznati Klimt« čije je otvorenje zakazano za 14. srpnja 2020. godine u Rijeci, a u čijem su središtu zanimanja radovi iznimnog austrijskog slikara Gustava Klimta. Riječ

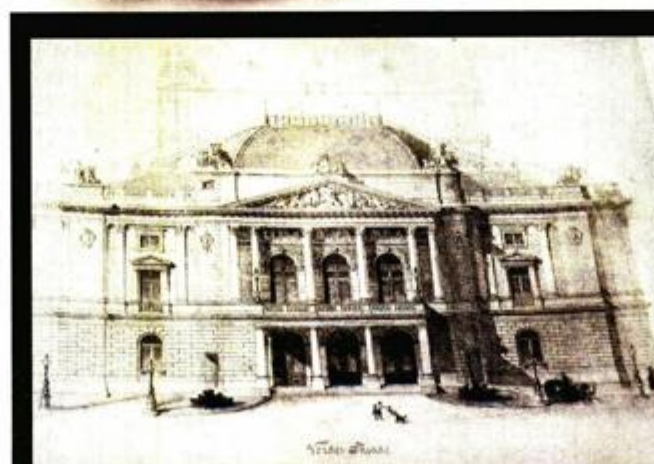
je i o multimedijalnom projektu čiji će integralni dio biti i polusatni dokumentarac o restauriranju znamenitih slika, dok je sam postav izložbe, autorsko djelo povjesničarke umjetnosti, prof. Deborah Pustišek Antić, kustosice Muzeja Grada Rijeke.

– Slike na stropu riječkog kazališta su klasični radovi, ulja na platnu koje su kasnije prenesene na strop. Upravo zato su i mogle biti restaurirane tako što su skinute sa stropa i prenesene u Restauratorski zavod, inače bi ih se moralo uređivati u samom kazalištu. Na žalost, i taj podatak do kraja odbacuje još jednu zabludu koja se povremeno iznosi u medijima – ma koliko bi nama to bilo drago, po svemu sudeći znameniti slikar i njegovi suradnici nikad nisu bili u Rijeci. Često se u medijima pojavljuje podatak kako je Klimt bio u Rijeci kako bi se pod njegovim nadzorom slike implementirale u kazalište, no to na žalost nije istina.

“ Film zapravo prati čitavu priču o »Zaboravljenom Klimtu«, ne odnosi se samo na restauratorske radove, a polustana forma koju smo odabrali bila je neophodna, ali uistinu i vrlo zahtjevna

Davor Pasarić

Pojasnila nam je to Pustišek Antić, ujedno i osoba koja brine o još jednom zanimljivom riječkom fenomenu – vremenskoj kapsuli pronađenoj u HNK Ivana pl. Zajca čije su nedavno objavljene fotografije izazvale pravu eksploziju zanimanja na društvenim mrežama. Mada je kapsula postala poznata, kao i otvorena, još prije pedesetak godina, te ma koliko saznanja o njoj nisu bila tajna, tek je ovih dana ušla u središte zanimanja javnosti. Razloga za to je mnogo, no čini nam se kako se ta priča toliko moćno zakotrljala iz jednog jedinog razloga: EPK. Te se dvije usko povezane priče, vremenska kapsula koja je sama po se-

Skica eksterijera

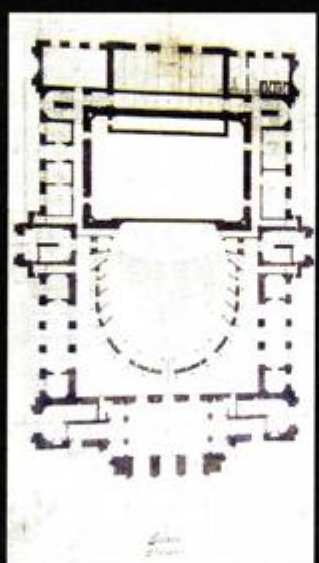
Sadržaj vremenske kapsule

Grada Rijeke o multimedijalnom projektu »Nepoznati Klimt«

Kapsuli iz 1885. Rijeci 2020.

**ZABORAVLJENO
OTKRIĆE**

u jednoj od
stepenica
Zajca

Nacrt kazališta

Novčići iz 1885.

Unikatni plakat koji je najavljavao otvorenje kazališta

Svjedok vremena

bi jako zanimljivi artefakt, kao i »Nepoznati Klimt« se savršeno uklapaju u čitav set napora da se umjetničkim programom, ali i čitavim nizom aktivnosti u zoni PR-a Riječanima te cjelokupnoj hrvatskoj kao i međunarodnoj javnosti, približi što EPK čin, bolje rečeno proces, donosi i što kao trajna vrijednost želi postati.

Kolekcionarska strast

Kako je naime poznato, priča o riječkom HNK, o vremenskoj kapsuli koju je prigodom otvorenja velebnog kazališta, 1885. godine u jednu od stepenica umetnuo znameniti riječki gradonačelnik Giovanni de Ciotta, ima dugu povijest. Otkrio ju je naime iznimni intendant kazališta Dorian Sokolić prigodom restauriranja te zgrade na samom početku sedamdesetih godina prošlog stoljeća. Ne zahvaljujući nekoj mističnoj sili koja ga je do kapsule vodila, nego zahvaljujući kolekcionarskoj strasti jednog Riječana, brizi u čuvanju pojedinih primjeraka novina koje su kroz povijesne turbulencije izlazile u Rijeci. Na našu žalost, tekst o vremenskoj kapsuli nije bio napisan u nekom starom broju Novog lista nego u listu »La vedetta d'italia«, novinama koje su snažno propagirale ciljeve D'Annunzijeve okupatorske politike Rijeke. One su naime prigodom obilježavanja pola stoljeća kazališta, tridesetih godina prošlog stoljeća, pisale i o vremenskoj kapsuli. Sokolić se poveo tragom te informacije i uistinu stigao do zanimljivog otkrića. Zbog čega je podatak o kapsuli pao u zaborav nakon II. svjetskog rata, nitko danas sa sigurnošću ne može pojasniti i više je no sigurno da Sokolić, pukim slučajem, nije saznao za njezino postojanje, kako bi ona uistinu postala otkrićem nekih jako budućih arheologa.

– Da, kapsula budi veliko zanimanje iako je dakle riječ o nečemu za što znamo već dugi niz godina. Ona se naime kompletirala krajem prošlog desetljeća, a veliko zanimanje koje je pobudila povežemo s izložbom »Nepoznati Klimt« kao i svim djelatnostima s njom povezanim, ističe Pustišek Antić te nas odvodi u – depo gdje se nalazi kulturna kapsula.

Vremenski stroj

A dolazak u kontakt s njom uistinu dovodi do čudesnih impulsa u tijelu i umu. Zapravo, na neki način, svakako i zbog brige ljudi koji su sastavljali njezin sadržaj, djeluje poput – vremenskog stroja. Susretljivost kustosice Pustišek Antić dovodi nas u kontakt i s unikatnim plakatom koji je najavljavao otvorenje kazališta. U besprijeckornom je stanju, dijelom i zahvaljujući činjenici da ga je Dorian Sokolić izvadio iz kapsule u kojoj je bio presavijen u nekoliko dijelova te ga pohranio u posebnu tubu. Raskošne, pomalo »kitnjaste« estetike koja se poprilično razlikuje od tadašnjih dominantno secesijskih utjecaja, taj je plakat još jedno podsjećanje na iznimne trenutke riječke povijesti.

– Kazalište potvrđuje priču

kako je Rijeka tog doba bila grad koji je stremio najvišim dostignućima. Gradnji kazališta koje je za tadašnje gabarite grada bilo uistinu velebno u svakom smislu, pristupilo se nakon nekoliko uzastopnih sigurnosnih problema, požara u kazalištu Adamić. S obzirom na kompleksnost, izgrađeno je u kratkom roku. K tome, ma koliko su radili mnogo i u drugim kazalištima, dobiti radove, postavljene iznad proscenija, proscenijskih loža te na stropu partera u HNK Rijeka, već tada slavnog Gustava Klimta, veliko je postignuće, pojašnjava kustosica Pustišek Antić. Koja je pak u vrlo temeljitijoj pripremi izložbe morala otputovala i u Rumunjsku. Središte njezinog zanimanja bio je grad Peleš, mjesto nedaleko Sibiu, Europske prijestolnice kulture 2007. godine, središte jednog od najzanimljivijih europskih dvoraca građenih u vremenu kad i riječko kazalište, zahvaljujući susretljivosti čijeg Nacionalnog muzeja na riječku izložbu stižu i tamošnja Klimtova djela.

„Kazalište potvrđuje priču kako je Rijeka tog doba bila grad koji je stremio najvišim dostignućima“

Deborah Pustišek Antić

– Ukupno planiramo postaviti izložbu koja će sadržavati šezdesetak radova. Osim naših, riječkih, bit će i onih koji dolaze iz Beča, pa i od samog Klimtovog pranečaka kao i onih iz Peleša. Četrdesetak je očekivanih crteža Gustava Klimta, ali tu su još slike na platnu iz navedenih lokacija i to sve trojice autora. Što se tiče osmišljavanja i realizacije izložbe, Klaudio Cetina, profesor na NABA – Nuova Accademia di Belle Arti, Milano, dizajner je cjelokupnog vizualnog identiteta projekta »Nepoznati Klimt« tako da i on ima i vrlo važnu ulogu u nastanku budućeg filma, postavu izložbe kao i njezinim publikacijama. Tako da projektni tim »Klimt« uz mene čini i on te dakako ravnatelj Ervin Dubrović. Vjerujem da ćemo postaviti zanimljivu izložbu koja će biti na zadovoljstvo velikom broju posjetitelja, a to je ujedno i doprinos našeg muzeja godini EPK, dodala je Pustišek Antić, kustosica koja je nakon studija na riječkom Filozofskom fakultetu u Muzeju Grada Rijeke zaposlena prije pet godina. I sasvim sigurno, zajedno s još nekoliko kolega slične dobi, vodi tu ustanovu u jednom jako zanimljivom pravcu, u smjeru dodatnog otvaranja javnosti, baš kao i upoznavanju samih Riječana s blagom koje njihov grad posjeduje, a nedovoljno su, baš kao što je to i kazališna vremenska kapsula, javnosti poznate.

Povijesni atributi

Priča o vremenskoj kapsuli i izložbi »Nepoznati Klimt«, a već je danas sigurno kako će po zanimanju i posjećenosti biti jedna od važnijih u novijoj riječkoj povijesti, jasno daju do

znanja koliko je Rijeci zapravo bilo potrebno da se priča o EPK pokrene i u smislu povijesnih atributa da upravo ona postane hrvatski adut u tom sustavu. Priča o izgradnji kazališta, kapsuli u kojoj je između ostalog bio pohranjen i tekst o razlozima gradnje i namjeni kazališta, te činjenici da je u svemu participirao i Gustav Klimt, najznačajniji slikar austrijske secesije, jasno daju do znanja kako je upravo Rijeka već tada, prije stoljeća i pol bila prepoznata kao jedan od najzanimljivijih gradova tog dijela Europe. Kazalište takvih razmjera se naime ni u kojem slučaju ne bi gradilo u gradu bez potencijala, u gradu koji ne bi jasno davao do znanja kako će se silno razvijati u gospodarskom, samim time i svim drugim, pa i kulturnim, planovima. Zapravo, priča je to koja svima nama uljeva veliko – samopouzdanje. Slično razmišlja i Ervin Dubrović, dugogodišnji čelni čovjek Muzeja Grada Rijeke.

– Silno se trudimo, bilo bi nam mnogo lakše kad bi nas bilo više, no što je, tu je. Dakako da je naš rad od velike važnosti za EPK proces jer je upravo poznavanje vlastite baštine preduvjet na kojem se grade budući procesi, pa tako i oni koje donosi EPK. Istine radi, mi se ne nalazimo pretjerano visoko na ljestvici zanimanja proračunskih sredstava namijenjenih EPK sustavu, za što mislimo da nije u redu, no poštujemo odluke, istaknuo nam je u razgovoru Dubrović.

EPK samosvijest

Uistinu šteta jer upravo kapsula, izložba »Nepoznati Klimt« kao i ambiciozni dokumentarac Kreativnog odjela koji ju prati pokazuju koliko je njihov rad važan i za EPK samosvijest. Kad bi ima o veći broj zaposlenih, rad pojedinih kustosa mogao bi biti koncentriraniji na pojedina područja što bi sasvim sigurno omogućilo jako veliki broj novih »otkrića«. Evidentno je naime da Riječani, pa i zbog povijesnih turbulencija, promjene desetak državnih okvira u samo stotinjak godina, temeljitih izmjena stanovništva i njima izazvanih kidanja povijesnih niti, pokazuje to i potpuni pad u zaborav priče ili naprosto podatka o kapsuli između 1945. i 1970. godine, imaju nedovoljno saznanja o povijesti vlastitog grada. Promjenu te činjenice mogu napraviti upravo ljudi koji rade u muzejima, ponajviše u onom koji i nosi naziv po gradu u kojem se nalazi.

– Mnogo radimo, no uistinu svaki od pojedinih kustosa brine o područjima koja ne da nisu komplementarna, nego se silno međusobno razlikuju. Jako je teško na taj način raditi jer preciznost i temeljitost su jedni od najvažnijih postulata u našem radu. Kad bi nas bilo više, sve bi bilo lakše, završila je Pustišek Antić.

Kad bi ih bilo više i nama bi bilo – zanimljivije. »Eksplodira« društvenih mreža nakon pojavljivanja »kapsule« na njima, na najbolji je način pokazala koliko samo zapravo željni, potrebni zanimljivih saznanja o – vlastitom gradu.

Potpis gradonačelnika Giovanniija de Ciotte